

Moravskoslezské

EVVO

listy 1 /2014

Vážení čtenáři, letní číslo EVVOlistů, které se Vám právě dostalo do rukou, přináší opět celou řadku příspěvků od našich tradičních, ale i netradičních příspěvů. Články se týkají nejen praktické ochrany životního prostředí, ale informují také o aktivitách Moravskoslezského kraje, jeho příspěvkových organizací a dalších subjektů působících v našem kraji.

V oblasti EVVO se uskutečňuje celá řada projektů zaměřených na ekologii a vzdělávání pro udržitelný rozvoj. Prioritou Moravskoslezského kraje je především v současné době zlepšovat a udržovat kvalitu ovzduší a omezit přísun dalších znečišťujících látek do ovzduší. Jednou z významných aktivit ovlivňujících myšlení lidí v našem kraji je například projekt Slezského gymnázia v Opavě, které je příspěvkovou organizací Moravskoslezského kraje, kde žáci školy vytvořili tým, jenž se pustil aktivně do řešení neutěšené situace v ovzduší v našem kraji. Více informací o tomto projektu, ale nejen o něm, se dočtete v právě vycházejícím novém čísle EVVOlistů.

Čas letních dovolených a prázdnin je pro nás všechny příležitostí k odpočinku, načerpání nových sil, energie a chuti do další práce.

Přejeme vám všem, abychom měli jasné nebe nad hlavou a plnými doušky si užívali blahodárný čistý vzduch.

Redakce

EKOLOGICKY ŠETRNÁ DOMÁCNOST

Kotlíkové dotace získaly nominaci na „evropského Oskara“ v oblasti životního prostředí

Velký úspěch zaznamenal Moravskoslezský kraj v soutěži o evropskou cenu EMAS AWARDS 2014, která je jednou z nejprestižnějších ocenění v oblasti životního prostředí. Krajský projekt tzv. kotlíkových dotací byl v kategorii velkých organizací ve veřejném sektoru vybrán mezi pět nejvýznamnějších projektů zemí Evropské unie.

Cenu EMAS AWARDS vyhlašuje Evropská komise s cílem ocenit nejlepší nová a kreativní řešení v oblasti inovačních opatření, která vedou k významnému pozitivnímu vlivu na životní prostředí. Moravskoslezský kraj, který má už třetím rokem zaveden na svém krajském úřadu systém EMAS, se do této soutěže přihlásil poprvé, a to s projektem tzv. kotlíkových dotací. A hned napoprvé získal nominaci na hlavní cenu. Dotační program na ekologizaci kotlů na tuhá paliva, jehož cílem je za co nejnižší finanční náklady co nejvíce snížit emise prachu, které jsou z pohledu kvality ovzduší v Moravskoslezském kraji jedním z největších problémů, se o „evropského Oskara“

v oblasti životního prostředí utkal s dalšími čtyřmi aspiranty z Německa, Rakouska, Velké Británie a Polska.

Výsledky soutěže, v níž moravskoslezský krajský úřad setrval na pozici jednoho z pěti nominovaných v kategorii velkých organizací ve veřejném sektoru, byly vyhlášeny v rámci konference "16 European Forum on Eco-innovation" na veletrhu Industrial Greentec v Hannoveru. Vítězná organizace vybírala nezávislá porota ustanovená Evropskou komisí.

„Společný program Ministerstva životního prostředí a Moravskoslezského kraje na podporu výměny kotlů je velmi úspěšný, což dokazuje vyčerpání alokované částky pro jednotlivé výzvy vždy jen několik týdnů po vyhlášení. Vynaložení těchto finančních prostředků považuji za velmi dobrou investici do budoucnosti našeho kraje, kvality života jeho obyvatel a zlepšení stavu životního prostředí.“

Pokračování na str. 2

Chceme dýchat lepší vzduch

Studenti Slezského gymnázia se spojili do projektu s názvem Emise, kterým by chtěli oslovit veřejnost a upozornit zejména na největší prohřešky při spalování v kotlech rodinných domků.

„Nechceme být jako ti, kteří jen kritizují, ale chceme také něco dělat,“ shrnuje postoj studentů zapojených do projektu jeho autorka a pedagožka gymnázia Kamila Tkáčová. Projekt vznikl v červnu loňského roku. „Studenti si začali všimnout, že naše životní prostředí na Opavsku nevykazuje nejlepší známky, a zajímali se, co s tím uděláme. Skupinka studentů se rozhodla, že bude veřejnost informovat o tom, kde jsou největší problémy a jak se jim dá čelit,“ vysvětluje Kamila Tkáčová.

Ke spolupráci oslovili Katedru práva životního prostředí a pozemkového práva na Masarykově univerzitě v Brně, se kterou konzultují oblasti legislativy, a Vysokou školu báňskou – Technickou univerzitu v Ostravě. Studenti se nejprve sami seznámili s tím, co životnímu prostředí a následně lidskému zdraví škodí, a se získanými poznatky oslovili veřejnost. Vědomosti také přednášeli žákům a studentům dalších opavských škol.

„Ti pak mohou přenést tyto informace domů rodičům a prarodičům,“ popisuje plánovaný postup pedagožka Slezského gymnázia a dodává, že škola také vytvořila brožuru, kterou studenti distribuují. Brožura je koncipována tak, aby zaujala co největší okruh veřejnosti. „Brožura obsahuje emotivní příběh, odborné rady, které se týkají spalování, a v neposlední řadě upozornění na nepříjemnou věc, a to, jaké důsledky má spalování nekvalitních paliv na naše zdraví,“ nastiňuje autorka projektu. S touto brožurou studenti vyrazili do ulic.

Studenti – emisaři jsou označeni odznakem s logem „emisař“ a lidem, kteří o to stojí, předávají informace o projektu. Největší problémy Opavanům podle spoluautorky projektu Alexandry Hoňkové přináší spalování nekvalitních paliv a plastů v lokálních topeništích. Právě na ně se emisaři zaměřili a informovali o tom, co při spalování domovního odpadu do vzduchu uniká a jak to škodí zdraví. V začátku bylo do projektu aktivně zapojeno 12 studentů, postupně se přidávali další.

Pokračování ze str. 1

Investice do lokálních topenišť jsou ekonomicky výhodné, neboť každá vynaložená koruna je zhruba pětikrát efektivnější než u průmyslové investice a na zlepšení kvality ovzduší se projeví okamžitě. Výměna jednoho kotle znamená úsporu emisí prachu v objemu až 100 kilogramů ročně,“ řekl náměstek moravskoslezského hejtmána pro životní prostředí Daniel Havlík.

„Krajský úřad Moravskoslezského kraje na vysoké úrovni plní své hlavní poslání – poskytuje kvalitní služby veřejnosti, zajišťuje servis

a další podmínky pro práci samosprávy a realizuje výkon přenesené působnosti. Jsem pyšný na to, že veškerou tuto činnost zároveň vykonává s ohledem na ochranu životního prostředí. Zavedením systému EMAS jako první v České republice deklaroval, že stav životního prostředí není této veřejné instituci lhostejný a že každý z nás může přispět k tomu, aby se nezhoršoval,“ uvedl Tomáš Kotyza, ředitel Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, který v roce 2012 získal mezinárodní certifikát EMAS pro první „zelený“ krajský úřad v Česku a vloni ho úspěšně obhájil.

Moravskoslezský kraj a jeho úřad vybojoval dvě „bronzové medaile“ za kvalitu a inovaci ve veřejné správě

Ministerstvo vnitra České republiky ocenilo Moravskoslezský kraj a jeho úřad za kvalitu a inovaci ve veřejné správě v roce 2013. Na desátém ročníku Národní konference kvality ve veřejné správě, která se konala v únoru v Hradci Králové. Ocenění převzal náměstek hejtmána pro dopravu a životní prostředí Daniel Havlík a ředitel krajského úřadu Tomáš Kotyza.

Zavedení systému EMAS, jehož funkčnost dvakrát ověřil nezávislý auditor, přinesl kromě pozitivních ohlasů ze strany veřejnosti a zvýšeného povědomí zaměstnanců krajského úřadu o životním prostředí a možnostech jeho ochrany konkrétní úspory ve spotřebě papíru, elektřiny, pohonných hmot, snížení celkového množství odpadů a navýšení vytříděné složky odpadů. „Což znamená také nemalou finanční úsporu z veřejných zdrojů,“ podotkl ředitel krajského úřadu Tomáš Kotyza.

Dva bronzové stupně ceny kraj a krajský úřad získal za zavedení systému environmentálního řízení a auditu (EMAS) a za rozvoj komunikace s veřejností a další aktivity naplňující principy místní Agendy 21. V současnosti je to nejvyšší možné ocenění, jaké v této kategorii mohou obdržet.

Ministerstvo vnitra udělilo Moravskoslezskému kraji také bronzovou „medaili“ za implementaci místní Agendy 21 (MA21) a principů udržitelného rozvoje v regionu. (Pozn.: Hlavním cílem programu je spolupráce obcí, měst i regionů s občany a občanskými organizacemi tak, aby se mohli ve větší míře podílet na rozhodování o věcech veřejných. Jde také o zvýšení informovanosti obyvatel regionu o možnostech udržitelného rozvoje kraje. V praxi projekt představuje především veřejné diskuse s občany o důležitých rozhodnutích, projektech a záměrech.)

Moravskoslezský kraj se rozhodl začít implementovat principy MA21 v roce 2009. V současné době je tato metoda plně zavedena ve struktuře úřadu a rozběhly se aktivity směřující do oblasti sociální a zdravotnictví. Moravskoslezský kraj se rozhodl začít implementovat principy MA21 v roce 2009. V současné době je tato metoda plně zavedena ve struktuře úřadu a rozběhly se aktivity směřující do oblasti sociální a zdravotnictví.

Pokračování na str. 3

Pokračování ze str. 2

„Organizujeme například fóra udržitelného rozvoje, na kterých se političtí představitelé kraje a zaměstnanci krajského úřadu setkávají a diskutují s občany. Významným počinem bylo přijetí Deklarace Zdravého Moravskoslezského kraje krajskými zastupiteli, a zároveň vstup MSK do Národní sítě Zdravých měst. Byl také vytvořen Akční plán rozvoje MA21 a další dokumenty a programy. Kraj má vyčleněny finanční prostředky na realizaci aktivit v této oblasti,“ uvádí náměstek hejtmána Daniel Havlík.

„Zavedením systému EMAS na krajském úřadu vysíláme dobrý signál občanům, obcím, městům, podnikatelům. Sdělujeme jim tak, že stav životního prostředí zaměstnancům krajského úřadu a vedení Moravskoslezského kraje není lhostejný, že každý z nás může přispět k tomu, aby se nezhoršoval. Je také důležité, aby veřejnost měla možnost formulovat své představy a náměty, a ty pak byly předány kompetentním orgánům a institucím. Proto kraj i jeho úřad k tomu vytvářejí co nejlepší podmínky a největší prostor,“ konstatuje moravskoslezský hejtmán Miroslav Novák.

Projekt EMISE – nekonečný boj o čistější ovzduší v Opavě

Vše začalo již v únoru roku 2013, kdy se na půdě Slezského gymnázia v Opavě (SGO) začalo veřejně diskutovat o myšlence vytvořit projekt zaměřený na zlepšení kvality ovzduší v Opavě. Na SGO proběhla první schůzka, na které byla zastoupena škola, studenti i statutární město Opava, a to prostřednictvím Ing. Milady Pazderníkové (ředitelka SGO), Mgr. Kamily Tkáčové (školní metodik prevence SGO), Davida Martiníka (student SGO) a Mgr. Dalibora Halátka (náměstek primátora města Opava). Na této schůzce byla vyslovena podpora našemu záměru věnovat se osvětě veřejnosti v oblasti zlepšení kvality ovzduší v Opavě.

Do dubna roku 2013 byly provedeny základní kroky k uvedení projektu do chodu. Garantem projektu v oblasti legislativy se stala Mgr. Kamila Tkáčová a v oblasti chemické Mgr. Alexandra Hoňková. Byl také jmenován vedoucí projektu ze strany studentů – Luděk Plachký (student SGO). Dále se podařilo navázat významnou spolupráci s JUDr. Janou Dudovou Ph.D. – Katedra práva životního prostředí a pozemkového práva, Masarykova univerzita v Brně.

Následovala mnohá školení v chemické oblasti, kde byla Mgr. Hoňkovou provedena školení na téma: charakteristika a složení plastů, hoření paliv a plastů, charakteristika a použití nanočástic. Začalo se pracovat na vytvoření informativních brožur pro veřejnost a na tvorbě prezentací pro žáky ZŠ, které mohou využít příležitosti a požádat SGO o přednášku na téma zlepšení kvality ovzduší. Studenti zapojení do projektu prošli školením jak správně prezentovat, toto školení provedl Mgr. Karel Kučera (zástupce ředitelky školy SGO). Informativní brožury budou veřejnost informo-

vat jak o škodlivosti spalovaných látek pro ovzduší, tak o možnostech právního postihu takového chování. Studenti pracující v projektu jsou označeni plackou „emisáře“ a budou upozorňovat majitele objektů porušující předpisy o možnostech ekologičtějšího vytápění, to vše formou rozhovoru (v případě, že se dozvoní a majitelé s nimi budou chtít jednat) nebo formou vhození informativní brožury do poštovní schránky.

V červnu roku 2013 se v prostorách radnice statutárního města Opava uskutečnila schůzka zástupců projektu – Mgr. Tkáčová, Mgr. Hoňková, L. Plachký (všichni tři jmenovaní SGO) a náměstků primátora města Opava – Mgr. Dalibor Halátek a Daniel Židek, kde byla předložena žádost o dotaci na tisk a distribuci brožur. Byla zde vyslovena podpora projektu ze stran náměstků. Mgr. Dalibor Halátek převzal nad projektem záštitu.

V září roku 2013 byla také navázána spolupráce s VŠB-TU v Ostravě. Studenti měli možnost nahlédnout do Centra nanotechnologií, kde byli pod vedením doc. Jany Kukutschové a Mgr. Jarmily Černé poučeni o možnostech využití, ale i škodlivosti nanočástic.

První možnost prezentovat projekt veřejnosti se naskytla 13. října 2013 v Opavě při příležitosti konání Dne stromů, kde studenti informovali veřejnost o projektu jako takovém a možnostech, jak zlepšit kvalitu ovzduší.

Luděk Plachký
student 4. ročníku Slezského gymnázia v Opavě

6. ročník konference „Prezentace žákovských projektů EVVO“

Ve dnech 8. a 9. dubna 2014 proběhl již 6. ročník konference „Prezentace žákovských projektů EVVO“. Akce se konala pod záštitou náměstkyně hejtmána kraje Mgr. Věry Palkové. Na akci žáci základních a středních škol Moravskoslezského kraje nejen představili své environmentální projekty, ale získali i řadu nových poznatků a zkušeností. V rámci projektu „Bádáme v přírodě“ se první den konference konal v prostorách Střední průmyslové školy akademika Heyrovského a Gymnázia v Ostravě. Kromě svých prezentací si žáci základních škol vyzkoušeli pod odborným dohledem i chemické pokusy.

Druhý den konference se konal v budově Krajského úřadu Moravskoslezského kraje a své projekty tentokrát prezentovali žáci středních škol. Přítomné žáky přišli pozdravit náměstkyně hejtmána kraje Mgr. Věry Palkové a náměstek hejtmána kraje Mgr. Daniel Havlík. „Jsem velice potěšena, že se opět můžeme setkat v prostorách zastupitelstva našeho kraje a inspirovat se novými nápady či projekty v oblasti ochrany přírody,“ řekla úvodem náměstkyně hejtmána kraje Mgr.

Věra Palková, která rovněž poděkovala učitelům, jež se svým žákům mnohdy věnují nad rámec svých povinností. Celkem se konference zúčastnilo více než 150 žáků, učitelů a dalších hostů, mezi kterými nechyběli i partneři mezinárodního projektu Envitalent z Banské Bystrice.

Envitalent

Ve dnech 7. až 9. dubna 2014 se v Moravskoslezském kraji uskutečnilo partnerské setkání projektu ENVITALENT podpořeného v rámci programu celoživotního vzdělávání Comenius Regio. Hosté z partnerského města Banská Bystrica zavítali do našeho kraje již podruhé. První den své návštěvy strávili v Opavě, kde byli přivítáni vedoucí odboru školství Miroslavou Konečnou a městskou koordinátorkou EVVO Kateřinou Pálkovou. Zástupci kraje zvolili pro návštěvu Opavu jako příklad města, kde je environmentální výchova a vzdělávání uchopena komplexně a je rozvíjena na všech potřebných úrovních. Hosté se tak v průběhu dne mohli inspirovat různorodými aktivitami, které probíhají právě v Opavě.

Velký průmysl vypustil do ovzduší historicky nejméně prachu

Velké a střední průmyslové podniky vypustily v loňském roce do ovzduší historicky nejméně prachu za celou dobu sledování. Vyplývá to ze Situační zprávy o kvalitě ovzduší na území Moravskoslezského kraje za rok 2012, kterou stejně jako v předcházejících letech projednali krajské rady. O meziročním vývoji emisí ze všech skupin zdrojů znečišťování ovzduší na území kraje a změnách v kvalitě ovzduší na svém zasedání diskutovali i krajské zastupitelé.

Zpráva je veřejnosti v plném znění dostupná na:

<http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/cz/ovzduasi/koncepce/zpravy-o-kvalite-ovzduasi-a-emisni-situaci-v-moravskoslezskem-kraji-od-roku-2004-26410/>

„Poslední čísla za rok 2012 jasně ukazují, že velký průmysl vypustil historicky nejméně emisí prachu za celou dobu sledování. Například v roce 1995 velké a střední podniky vyprodukovaly přes 32 tisíc tun prachu, v roce 2003 přes 5 tisíc tun a v roce 2012 již jen zhruba 2 tisíce tun prachu,“ konstatoval náměstek hejtmána pro dopravu a životní prostředí Daniel Havlík s tím, že krajský úřad průběžně přezkoumává závazné podmínky integrovaných povolení pro podniky, prověřuje, zda při své produkci využívají nejlepší dostupnou techniku, popřípadě jim zpřísňuje emisní limity, a to na úroveň limitů pro v současné době nejlepší dostupné techniky k omezení emisí, tzv. BAT.

Podotkl, že i když průmyslové podniky díky nemalým investicím do ekologických opatření za posledních dvacet let své emise výrazně snížily, stále nemůžeme být spokojeni s kvalitou ovzduší v našem kraji. „Na znečištění ovzduší se podílejí i další zdroje, jako jsou lokální

topeniště, doprava nebo zdroje za hranicemi. Největší vliv na kvalitu ovzduší mají meteorologické podmínky, především v období zimních inverzí,“ vysvětlil náměstek hejtmána Daniel Havlík.

Zdůraznil, že další zdroje znečištění sleduje krajský úřad stejně důkladně jako průmyslové podniky a snaží se přispět k minimalizaci těchto emisí. „Budeme například pokračovat v takzvaných kotlíkových dotacích, to znamená, že obyvatelé Moravskoslezského kraje budou moci získat další finanční prostředky na výměnu starého kotle za nový ekologický.“

VIDĚNO OČIMA ŽÁKŮ

EKOlogická konference pro základní školy Moravskoslezského kraje

V úterý dne 8. 4. 2014 jsem já, František Jurek, Václav Palát, p. ředitelka a také p. školnice jeli autem na 6. krajskou EKOlógickou konferenci pro základní školy Moravskoslezského kraje do Ostravy na Střední průmyslovou školu chemickou akademika Heyrovského a Gymnázium.

Vyjížděli jsme brzy ráno v 7.30. Po cestě nás neočekávaně zastavila policejní kontrola, která proběhla úspěšně a cesta dále už byla bez problémů. Ve škole jsme vešli do sálu, sedli si na židle a čekali, až začne 1. PowerPointová prezentace. Celkem se představilo 24 projektů, které byly v celku všechny pěkné, a mezi nimi v delším intervalu proběhla přestávka.

Když jsme měli vystoupit my, byli jsme nervózní, ale zvládli jsme to. Měli jsme připravenou prezentaci s názvem Stromy školní zahrady. Paní ředitelka a paní školnice nám držely pěsti. Děkujeme jim za psychickou podporu! Po poslední prezentaci následoval čas na oběd. Stravenky byly z roku 2005, což je opět důkazem, že jsme na EKOškole.

Po obědě nás provázeli školou, která je moc pěkná - tělocvična, posilovna, chemické laboratoře, učebna cizích jazyků, učebna ICT, biologie. V přírodovědné učebně nás čekalo bádání a v chemické laboratoři pokusy.

Potom následovalo extra velké napětí, protože proběhlo celkové vyhlášení 3 nejlepších prezentací. My jsme sice nevyhráli, ale při rozdávání účastnických listů nás chválili a přáli, aby už nám žádné stromy u školy neskáceli. Dostali jsme i dárkový poukaz v hodnotě 250 Kč na výběr knih, což je super!

Cestou domů jsme se stavili na zmrzlinu a tím jsme ukončili náš celodenní výlet do Ostravy, který podle mého vlastního pocitu byl nezapomenutelný zážitek.

Kateřina Pustějovská
členka EKOtýmu

Moravskoslezský kraj podpoří nízkoemisní dopravu na CNG

Hejtman Miroslav Novák za Moravskoslezský kraj a generální ředitel Jan Světlík za společnost VÍTKOVICE, a. s. ze skupiny VÍTKOVICE MACHINERY GROUP podepsali v lednu tohoto roku Memorandum o spolupráci v oblasti rozvoje nízkoemisních druhů dopravy. Obě strany k dohodě vedla snaha podpořit využití environmentálně šetrného paliva – stlačeného zemního plynu (CNG) – ve veřejné i soukromé dopravě, a snížit tak tvorbu látek znečišťujících ovzduší.

„Propagováním a využíváním vozidel na CNG můžeme významně přispět ke zlepšení kvality ovzduší v celém kraji, a tím i životních podmínek občanů. Vozidla na zemní plyn totiž produkují výrazně

méně škodlivin než ta s klasickým pohonem. Platí to nejen pro oxidy dusíku, uhlíku a pevné částice, ale i další zdravotně a ekologicky rizikové látky. Emise vznikající při spalování zemního plynu jsou jednoznačně přijatelnější než emise ze spalování benzínu,“ uvedl moravskoslezský hejtman Miroslav Novák. Upřesnil, že Moravskoslezský kraj bude se strojírenským holdingem Vítkovice spolupracovat při propagaci nízkoemisních způsobů dopravy, podpoří rozvoj infrastruktury CNG, tedy vznik sítě plnicích stanic stlačeného zemního plynu. Partneři si budou také vzájemně vyměňovat informace a zkušenosti z tohoto oboru, vyhledávat a doporučovat možné zdroje financování z nejrůznějších dotačních titulů.

„Zvažujeme například, že při vyhlašování tendrů na autobusovou dopravu zařadíme do podmínek výběrového řízení i povinnost dopravců mít ve svém vozovém parku určité procento aut na stlačený zemní plyn. Vítkovice jsou pak v rámci memoranda ochotny nabídnout vybudování plnicích stanic. Mají v tom velké zkušenosti, jako jediná firma v regionu například poskytují i mobilní CNG trajlery,“ dodal hejtman Miroslav Novák. Sám má vozidlo na CNG k pracovním i soukromým účelům k dispozici. „Jedím na plyn za korunu na kilometr, je to levnější a šetrnější k životnímu prostředí,“ potvrdil hejtman.

Zaměstnanci Krajského úřadu Moravskoslezského kraje v současnosti využívají k vykonávání svých pracovních povinností dvě vozidla na CNG.

Pokračování na str. 6

Pomáhejme přírodě od pólu k pólu

ZOO Ostrava nabízí přes 30 výukových programů pro děti všech věkových kategorií. V posledních letech se zaměřuje při realizaci vzdělávacích aktivit vedle problematiky ochrany druhů stále intenzivněji i na propagaci environmentálně šetrného žití, resp. na propagaci principů trvale udržitelného rozvoje. Tento směr je i v souladu s novou osvětově vzdělávací kampaní, kterou na podzim loňského roku vyhlásila Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA).

Název v pořadí již 11. kampaně EAZA je „Od pólu k pólu“ a jejím ústředním tématem je problematika ohrožení polárních oblastí v důsledku globálních změn klimatu. Cílem kampaně je upozornit na to, že byť se jedná o vzdálené a v případě Antarktidy i zcela neobydlené oblasti, důsledky lidské činnosti se projevují i zde.

Podobně jsme v minulých číslech EVVOlistů poukazovali na přímou souvislost mezi evropským spotřebitelem a ničením původních deštných lesů v jihovýchodní Asii, kde se rapidně rozšiřují plantáže palmy olejné (palmový olej končí v Evropě či Severní Americe). Stejně tak se každý z nás podílí na zvyšování množství skleníkových plynů v ovzduší, které přispívají ke změnám klimatu. Jak? Tím, že jezdíme autem, že používáme výtah, že se díváme na televizi, že používáme počítač a další elektronická zařízení, ale třeba také tím, že si dopřáváme letní zeleninu i v zimě nebo si kupujeme výrobky v plastových obalech či zboží vyrobené na druhé straně zeměkoule... Příkladů by bylo velmi mnoho. Za všemi stojí produkce CO₂ – hlavního skleníkového plynu.

V areálu ostravské zoologické zahrady vyrostla k této tematice nová interaktivní expozice Ekokuchyň a několik informačních panelů,

kteří přináší jednoduché náměty a rady, jak každý z nás může jednoduše přispět k ochraně nejen našeho okolí, ale v podstatě celé planety od pólu k pólu... Lidé se tak mohou přesvědčit, že účinně chránit přírodu se dá i z pohodlí naší kuchyně, koupelny či obýváku.

Podrobné informace najdete na webových stránkách zoo www.zoo-ostrava.cz. Zde je také k dispozici ke stažení tematický informační leták. Realizaci všech těchto aktivit finančně podpořil Moravskoslezský kraj.

Šárka Kalousková
ZOO Ostrava

Na několika místech v areálu zoo napovídají tzv. enviromilníky, jak změnou chování každého z nás přispět k nižší emisí CO₂.

Pokračování ze str. 5

Moravskoslezský kraj podpoří nízkoemisní dopravu na CNG

Ředitel krajského úřadu Tomáš Kotyza potvrdil, že se v rámci připravovaného Akčního plánu rozvoje nízkoemisní dopravy na období 2014 až 2020 plánuje postupná obměna vozového parku s ohledem na životní prostředí. „Vloni na jaře se Moravskoslezský kraj oficiálně připojil k projektu Elektromobilita Skupiny ČEZ. Úředníci mají k dispozici dva elektromobily, před krajským úřadem stojí také veřejná dobíjecí stanice elektromobilů. Rozvoj elektromobility je jedním z příspěvků ke zlepšení ovzduší v Moravskoslezském kraji stejně jako plánovaná postupná obměna dalších aut krajského úřadu za vozidla na CNG. V lokalitách, kde je v dosahu plnicí stanice CNG, časem postupně obměníme i vozový park příspěvkových organizací Moravskoslezského kraje. Kdo jiný než veřejné instituce by měly jít příkladem a pomoci prosazovat technologie šetrné k životnímu prostředí?“ konstatoval ředitel krajského úřadu Tomáš Kotyza.

Skupina Vítkovice je lídrem na trhu ve využití stlačeného zemního plynu v dopravě. V rámci skupiny Vítkovice Machinery Group provozuje více než 400 dopravních prostředků na CNG, zahrnujících osobní a nákladní vozidla, lokomotivy, vysokozdvizné vozíky a další. Produkty CNG nejen využívá, ale rovněž aktivně vyvíjí nové, například mobilní plnicí stanice CNG, kontejnery pro skladování CNG, virtuální plynovody, výkonnější CNG lokomotivy a jiné vysoce kvalitní výrobky. Je také zapáleným propagátorem tohoto ekologického a ekonomicky výhodného paliva a podílí se na osvětě v oblasti využívání CNG jako paliva budoucnosti.

„Prvním krokem v rámci memoranda je výstavba infrastruktury plnicích stanic CNG v Moravskoslezském kraji. Z konkrétních lokalit lze zmínit například stavbu plnicí stanice CNG v Opavě – v lokalitě

ulice Jánská u nádraží Opava Východ a Jeseníku – u společnosti Vítkovice HARD, které budou otevřeny v nejbližších měsících a budou využívány širokou veřejností a rovněž regionálními dopravci. V Jeseníku se začne stavět v nejbližších týdnech, v Opavě běží proces nutný k povolení a zahájení stavby. Připravují se podobné projekty v Ostravě a na Třinecku,“ uvedl generální ředitel a předseda představenstva Vítkovic Jan Světlík.

Zástupci nejrůznějších institucí, od Asociace NGV až po portál ekobonus.cz, se shodují, že se CNG v Česku blýská na lepší časy. Statistiky to potvrzují. Nejvíce podle nich meziročně narostl počet osobních a dodávkových vozidel na stlačený zemní plyn. Tento segment zaznamenal nárůst o 50 procent. V České republice přibývají také plynové autobusy a komunální vozidla na CNG, lákají poučené řidiče ekologickým a současně ekonomickým provozem. „Zejména Moravskoslezský kraj si tato vozidla vzhledem k tíživé ekonomické a sociální situaci a potížím s prachem z dopravy opravdu zaslouží,“ konstatoval ředitel společnosti Vítkovice Doprava Zdeněk Trejbal.

-ps-

Rekordních šedesát uchazečů soutěžilo o cenu hejtmána za společenskou odpovědnost

Moravskoslezský hejtmán Miroslav Novák předal ceny za společenskou odpovědnost za loňský rok. Slavnostní vyhlášení soutěže se konalo ve čtvrtek 10. dubna 2014 v ostravském Clarion Congress Hotelu. Do letošního pátého ročníku soutěže, kterou vyhlásila Rada Moravskoslezského kraje spolu s Radou kvality ČR, se letos přihlásilo rekordních 60 uchazečů – firmy, obce a společnosti veřejného sektoru.

„Je důležité poděkovat nejrůznějším podnikatelským subjektům a organizacím za to, že dělají pro kraj, pro občany něco navíc, než jim ukládá legislativa. To je podstata společenské odpovědnosti – poskytovat výrobky či služby svému okolí, a to podle standardů, které jdou nad rámec povinnosti. Jsem rád, že se do soutěže přihlásil rekordní počet soutěžících. Po loňských čtyřiatřiceti jsme letos vybírali vítěze ze šedesáti soutěžících. Jejich zájem je pro mě potvrzením, že nejsme k vlastní budoucnosti lhostejní,“ uvedl moravskoslezský hejtmán Miroslav Novák.

V kategorii obcí s rozšířenou působností v soutěži o Cenu hejtmána kraje za společenskou odpovědnost za rok 2013 zvítězilo město Kopřivnice, mezi ostatními obcemi si nejvyšší cenu stejně jako v loňském roce odnesly Otice. Z firem do padesáti zaměstnanců obsadila první místo společnost TELE DATA SYSTEM, s.r.o., v kategorii do 250 zaměstnanců zvítězila opět společnost Kateřinská Hotel, s.r.o. Hotel Mercure Ostrava Center. Absolutním vítězem v kategorii firem nad 250 zaměstnanců se stala společnost OSTROJ a.s. V nově zřízené kategorii „organizace veřejného sektoru“ získaly 1. místa občanské sdružení TRIANON (podkategorie do 50 zaměstnanců) a Wichterlovo gymnázium, Ostrava-Poruba (podkategorie nad 50 zaměstnanců).

Všichni vítězové převzali z rukou hejtmána kraje ocenění v podobě skleněné plastiky „ARBOR VITAE“, zobrazující strom jako symbol růstu. Plastika je vyrobena z čistého křišťálu, v limitované sérii. Autorem díla je sochař Jan Šnéberger.

Soutěž, která se koná od roku 2008, byla letos nově rozdělena do tří hlavních kategorií – podnikatelské subjekty, obce, organizace veřejného sektoru. Ty se dále členily podle počtu zaměstnanců nebo působnosti obcí. Hodnotící komise u soutěžících posuzovala řadu sociálních, environmentálních i ekonomických ukazatelů. Zaměřila se mimo jiné na jejich vztah k okolí a jeho sociálním potřebám, podporu sociálně ohrožených skupin, handicapovaných i osob se změněnou pracovní schopností.

TIP NA VÝLET

Lašská naučná stezka Štamberkem

Naučná stezka je celá situována v katastrálním území Štamberk. Toto území se nachází v podhůří Beskyd, historickém území Laška. Je bohaté na přírodní i kulturní památky a zajímavosti.

Je to nenáročná, 6 km dlouhá procházka okolím města Štamberku. Má 13 zastavení. Nejnižší položeným místem je nádraží ČD ve Štamberku (358 m n. m.), nejvyšším bodem je vrchol Bílé hory (598 m n. m.). Nejnáročnějším výstupem je stoupaní po schodech na Trúbu. Převážná část území naučné stezky je součástí přírodního parku Podbeskydí, který byl vyhlášen v r. 1994. Předmětem ochrany je zde zejména zachování krajinného rázu typického pro toto území a ochrana lokalit, z nichž je možno vysledovat vývoj zemského povrchu a geologických dějin Země.

Naučná stezka začíná u nádraží ČD ve Štamberku, na kterém je nasměrování k prvnímu zastavení u vstupu do Národního sadu. Nástup na trasu stezky je taktéž z tohoto prvního zastavení, neboť poblíž je záchytné parkoviště. Od tohoto místa návštěvník vystoupá k jeskyni Šipce stezkou s krásným výhledem na historické jádro města a Zámecký vrch s Trúbou, dále pak projde po pěšině okolo památníku a byst kulturně – historických národních velikánů a dostane se nad lom Kotouč, kde je mu umožněn výhled do jeho těžebních prostor. Lesní stezka sestoupí k Jurově kameni a pokračujeme do úžlabiny

Plaňava – Dolina, ve které se nachází naleziště chráněné květeny (vstavače). V této fázi může návštěvník odbočit buď ke studánce Míru, případně k retenční nádrži pod Kotoučem (výskyt vodního ptactva) či do areálu městského koupaliště v Libotíně. Po značené stezce se následně přesune přes Dolní ulici na Horní Baštu, na které se nachází typické roubené domy a kruhová bašta, jež je součástí opevnění. Na konci Horní Bašty může využít nabídku možnosti navštívit Muzeum Zdeňka Buriana anebo na Náměstí Vlastivědné muzeum. Z Náměstí vyšplhá po kamenných schodech na Zámecký vrch k Trúbě, který nabízí krásné pohledy do okolí města.

Další částí stezky opět stoupá a přes skálu Rudý se skálostepními společenstvy dojde na vrchol Bílé hory. Tamní rozhledna návštěvníky odmění dalšími překrásnými výhledy do celého kraje. Po tzv. Sluneční cestě sestoupí kolem sochy P. Marie do Horní Kamenárky. Naučná stezka končí 13. zastavením u Botanické zahrady a arboreta, které je rovněž možno navštívit. Odtud se může vrátit k Národnímu sadu na parkoviště nebo zamířit k nádraží ČD ve Štamberku. Je možné tuto procházku spojit s kopřivnickou větví této naučné stezky.

Petr Strakoš

Školní žákovská konference na ZŠ a MŠ Skřipov

Tak jako na každé škole i u nás ve Skřipově se slaví Den Země. Co ale vymyslet, aby byl program pro žáky zajímavý, přinesl jim nové poznatky a zkušenosti a aby se mohli zúčastnit, popř. zapojit rodiče a další občané obce? U nás jsme vsadili na uspořádání Školní žákovské konference. Pro žáky prvního stupně byla připravena návštěva Ekofarmy na Požaze, žáci vyššího stupně si kromě konference zahráli také Hru o Zemi.

S přípravami Školní žákovské konference jsme začali již několik týdnů před samotnou akcí. Tématy konference byly vyhlášeny Neživá příroda a Rodinné farmy a všichni žáci mohli začít pracovat na svých prezentacích. Na konferenci bylo potřeba vybrat ty nejlepší práce, které nakonec vzešly z třídních kol. Jak se blížil termín konference, stoupala nervozita účastníků; bylo potřeba práce upravit, nacvičit přednes a vůbec vše dopilovat. Nakonec bylo připraveno 12 nejlepších příspěvků, tematicky zaměřených na ekofarmy, včelí farmy, farmaření, litosféru, minerální vody apod. Práce a jejich prezentace

hodnotila odborná porota, kterou tvořily paní učitelky, a v letošním ročníku naše pozvání přijal také Ing. Radim Čech, starosta Skřipova. Hodnotné ceny pro vítěze se nám podařilo zajistit díky dobré spolupráci se Sdružením rodičů a přátel dětí školy. Připraveno bylo občerstvení, obecnostvo, účastnické listy i sladká odměna pro všechny prezentující. Díky spolupráci všech žáků, pedagogů a podpoře paní ředitelky proběhl další ročník Školní žákovské konference na naší škole velmi úspěšně.

Jako nejlepší byli ohodnoceni: Tereza Melecká se svou prezentací na téma Ekofarmy, Jan Tancer s tématem Litosféra a Kateřina Lebedová a Nikol Jedličková s tématem Minerální vody. Že nebyla oslava Dne Země jen obyčejným školním dnem, tomu napovídalo také slavnostní oblečení žáků i učitelů a celková atmosféra tohoto dne.

Mgr. Bc. Lenka Martinková
koordinátor EVVO

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

Na zahradu za poznáním

Pro školní rok 2013/2014 byl Moravskoslezským krajem vyhlášen program na podporu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, který je zaměřen na podporu aktivit na školních zahradách (péče o školní zahradu). Tento program byl určen pro školy a školská zařízení s cílem podpořit školní projekty, které umožní aktivně a odpovědně realizovat projekty zaměřené na environmentální výchovu.

Mateřská škola Janáčkova z Frýdlantu nad Ostravicí požádala o dotaci a 19. září 2013 Zastupitelstvo Moravskoslezského kraje rozhodlo o poskytnutí účelové neinvestiční dotace z rozpočtu Moravskoslezského kraje v celkové výši 51 000 Kč.

Projekt s názvem Na zahradu za poznáním byl realizován ve třech úrovních:

1. Pocitový (hmatový) chodníček k rozvoji smyslového vnímání a zlepšení motoriky. Jeho strukturu tvoří různorodý materiál – kamínky, kůra, dřevo. Je lemován přírodním materiálem, dřevěnou kulatinou. Děti po chodníčku mohou chodit bosou nohou, brát materiál do rukou, zkoumat jeho vlastnosti a strukturu.

2. Část pro rostliny – malé arboretum – ukázka kvetoucích rostlin a keřů. Tato část byla realizována ve spolupráci s odborem životního prostředí MÚ ve Frýdlantu nad Ostravicí. Děti se budou snažit rozpoznávat druhy rostlin, jejich vlastnosti, vnímat rozdíly, aktivně se účastnit při ošetřování rostlin apod.

3. Prostor pro vlastní práci – sázení, sklizení úrody, pokusy, děti si vypěstují rostlinu k jídlu, okrasnou květinu. Dojdou k poznání, že některé potraviny jsou připravované z rostlin. Získávají informace, seznamují se s tradičními postupy při sázení, ošetřování rostlin, postupně sklízí rozmanité druhy zeleniny. Při výzkumných doved-

nostech děti dostávají podněty pro hmat, sluch, chuť, čich, zrak. Učí se poznávat všemi smysly. Základní filosofií projektu zahrady je její přetvoření na zajímavější, veselejší, ekologičtější, interaktivnější a nikdy „nedokončený“ prostor, který nabídne otevřenou atmosféru tvoření pro všechny děti. Přeměnit zahradu na přírodní učebnu, nabízející dětem prostor, ekologickou výchovu, vzdělávání, prožitkové poznávání zákonitostí přírody, relaxaci a hru. Je kladen důraz na oslovení všech smyslů dětí, které se tady budou učit přirozeným a hravým způsobem chápat přírodní jevy a jejich význam pro člověka.

Pokračování na str. 9

Zelený lísteček

Také jste si všimli, že březen je měsíc radostného očekávání? Těšíme se na příchod jara, radujeme se z prvních zelených lístků, kytiček, ptačího zpěvu...

Proto se letos žáci 9. A ZŠ Břidličná rozhodli, že se pod patronací Studentského klubu Břidličná, jehož je většina z nich členy, pokusí přivolat jaro o něco dříve, tedy alespoň pro děti z okolních MŠ. V rámci předmětu ekologie pro ně vymysleli a následně zorganizovali zábavnou přírodovědně – ekologickou soutěž nazvanou Zelený lísteček. A tak se 19. 3. 2014 v 9.00 hod. otevřely dveře naší školy pěti soutěžním družstvům z mateřské školy Břidličná, Ryžoviště a Velká Štáhle. Devátáci si pro ně nepřipravili pouze řadu zábavných úkolů, ale i vlastnoručně upečené tvarohové koláčky a muffiny. Samozřejmostí bylo i pitíčko, zajištěný oběd ve školní jídelně a především diplomy, medaile a drobné ceny pro všechny účastníky soutěže.

Protože stará lidová moudrost tvrdí, že s plným žaludkem je vše snadnější, bylo prvním úkolem dětí sníst připravený koláček. Když se úkolu úspěšně zhostily, čekalo na ně devět dalších záludností v podobě skládání velkých kostek s přírodním motivem (opět vyrobených samotnými devátáky), hmatovkou, záludné třídění odpadů, pohybová hra, hledání rozdílů v obrázcích, kelímková lupa s živým cvrčkem, vědomostní hra Človíčku, nezlob se a odpověz, ale také setkání se živými zvířátky. Děti měly také možnost si z blízka prohlédnout žabku, ježku, gekona, želvu, rybičky, ráčky nebo drobné voliérové ptáčky. Dokonce si i pohládily Teddy králíčky a morčata.

Podle spokojených úsměvů dětí i pochvalných slov paní učitelek z mateřských škol, které své svěřence na celé akci doprovázely, se Zelený lísteček opravdu vydařil ke spokojenosti všech.

Svědčí o tom i pochvala ředitele základní školy, kterou si z úst hlavního organizátora Miroslava Glacnera, po zásluze devátáci vyslechli. Poděkování za úspěšnou realizaci akce patří rovněž všem pedagogům, kteří pro ni měli velké pochopení a přispěli ke zdárnému průběhu.

Mgr. Květa Děrdová
třídní učitelka 9. A a koordinátorka EVVO

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

Pokračování ze str. 8

Děti budou mít možnost být aktivnější, jejich hry budou produktivnější a nápaditější. V tomto prostředí budou moci dělat to, po čem právě touží, to, co je pro ně správné a smysluplné. Budou využívat herní jednoduché prvky, čistě přírodní – kámen, dřevo, kerové skupiny, které mohou při hře proměňovat svoji funkci a význam.

Členěním zahrady pomocí rostlin jsme vytvořili prostor pro společné pěstování rostlin, bylinek, sklízení úrody. Děti budou mít celou řadu příležitostí proměnlivě s ročními obdobími pro sbírání zkušeností a prožitků. Práce s rostlinami umožní dětem získat rozmanité zkušenosti, bude v nich pěstován zájem o rostliny.

Čas strávený s vrstevníky při společné činnosti na zahradě přinese dětem možné interakce, posílí schopnost komunikace, zvýší jim sebevědomí, budou šikovnější a vnímavější k sobě, k ostatním i ke svému okolí.

Realizace tohoto projektu umožní učinit první kroky, zahájit jedinečný projektový a myšlenkový proces, otevřít netušené možnosti a dosud neznámé zdroje. Cílem projektu je realizovat a přenášet praktickou činnost co nejvíce do přírodního prostředí a na školní zahradu. Provádět podstatně efektivněji pozorování a praktickou činností environmentální výchovu. Přímým a hojným kontaktem s přírodou a s jejími jednotlivými součástmi získávat velké množství podnětů a zkušeností, působících na harmonický rozvoj.

„Je tak příjemné zkoumat zároveň přírodu a sebe sama, nečinit násilí ani jí, ani vlastnímu duchu, nýbrž obojí v jemném vzájemném působení vnést v soulad.“ (Goethe)

Jindra Hiklová
ředitelka mateřské školy Frýdlant nad Ostravicí
ul. Janáčkova 1444, příspěvková organizace

Konference ukázala směry při objevování přírodního a kulturního bohatství

Vážíme si přírodního a kulturního dědictví, nebo je spíš na okraji našeho zájmu? Účastníci celokrajské konference, kterou 10. a 11. června pořádala ostravská Střední průmyslová škola chemická akademika Heyrovského a Gymnázium se shodli, že máme stále co obdivovat a co chránit. Návody, jak přiblížit hmotné i nehmotné bohatství dětem mateřských škol i žákům základních a středních škol, jak podpořit jejich vztah k přírodě a vzbudit zájem o region, si v Ostravě vyslechla osmdesátka koordinátorů ekologické výchovy. A to nejen z Moravskoslezského kraje, ale i slovenské Banské Bystrice.

Pořádající průmyslovka, mimochodem držitel prestižního mezinárodního titulu Ekoškola, připravila společně s Moravskoslezským krajem a Klubem ekologické výchovy dva dny plné inspirace a předávání zkušeností.

„Cílem konference environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty není jen informovat a ukazovat, co kdo umí. Důležitým momen-

tem takové aktivity je také navázání osobních kontaktů s kolegy, neformální debaty a vzájemná podpora,“ říká hlavní organizátorka Jana Vlčková.

Konference s názvem Přírodní a kulturní dědictví regionů České republiky a jejich management odstartovala prezentací devíti příspěvků. Studenti Slezského gymnázia Opava seznámili přítomné s unikátním projektem Emise. Poslání moderních zoologických zahrad nastínilo vystoupení Šárky Kalouskové (ZOO Ostrava). Karolina Číková se zaměřila na propagaci osvětových aktivit v médiích, Zdeňka Prymusová přiblížila, jak přírodní bohatství představuje a dokumentuje Ostravské muzeum. O questingu jako možnosti interpretace místního dědictví hovořila Kateřina Kočí (Actaea). Pozitivní ohlas sklidil také Pavel Böhm (Edufor s.r.o.) s tipy na biologické, chemické a fyzikální experimenty i Jana Karpecká a Darina Koppanová (infinity-progress o.s.) se svou přednáškou o ochraně přírodního dědictví Beskyd. Blok uzavřela předsedkyně Klubu ekologické výchovy Milada Švecová se svým příspěvkem na téma Monitoring kulturního a přírodního dědictví regionu s podporou metod environmentálního managementu.

Na program bylo také představení činnosti Ekoškoly, terénní exkurze do přírodní rezervace Rezavka, návštěva Lesní školy a výroba ptačí budky. Druhý den strávili zájemci prohlídkou vodního díla Morávka, rybích sádek a Etnografické expozice v raškovické knihovně. Program zakončily komentované zastávky na toku řeky Morávky.

„Díky pohodové tvůrčí atmosféře jsme prožili dva dny, které nás obohatily a zároveň utvrdily, že představovat dětem místní přírodu a kulturu má smysl. I když vzbudit jejich zájem není mnohdy jednoduché,“ uzavírá Jana Vlčková ze Střední průmyslové školy chemické akademika Heyrovského a Gymnázia, Ostrava.

Výstupy z konference včetně prezentací a fotografií budou k dispozici na www.ekoskola.spsch.eu

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Rybníky v Trnávce

Obec Trnávka, nacházející se přibližně 7 kilometrů od Příbora, se může pochlubit nejen svou historií - barokním zámečkem z 18. století, ve kterém sídlí obecní úřad, pískovcovým smírčím křížem z poloviny 17. století či kaplí svatého Jana Nepomuckého, ale také svou současností, sportovním vyžitím v podobě tenisových kurtů, cykloturistiky, koupaliště. Co ale nás, milovníky přírody láká bezesporu nejvíce, jsou vodní a mokřadní ekosystémy, přirozeně meandrující vodní tok Trnávka a s tím spojený výskyt řady zvláště chráněných živočichů a rostlin. Pro tyto cenné hodnoty byla v roce 2002 tehdejší Okresním úřadem v Novém Jičíně zřízena přírodní rezervace Rybníky v Trnávce.

Přírodní rezervace Rybníky v Trnávce se nachází v intravilánu obce Trnávka v nivě stejnojmenné říčky v nadmořské výšce 250 – 270 m. n. m a rozprostírá se na ploše o velikosti 14,3 ha, výměra ochranného pásma činí bezmála 11 ha. Přírodní rezervaci tvoří soubor rybníků, mokřadů a přirozené meandry říčky Trnávky. Na území rezervace se daří chráněným druhům rostlin a živočichů. Kolem vodního toku rostou jasanovo-olšové luhy, ve kterých převažuje olše lepkavá a jasan ztepilý. Tyto stromy pak doplňují lípy a javor klen. Oblast přírodní rezervace je označována jako velmi významný rybníční biotop. Největší zastoupení zde má rostlina okřehek menší a trojbrázdý. Tyto byliny pak doplňují další rostliny, které se tu vyskytují v menší míře, a to růžkatec ponořený, rákos obecný, orobinec široolistý, zblochan vodní, rdest kadeřavý, šťovík přímořský, svízel bahenní, žabník jitrocelový, pryskyřník lítý a další druhy vázané na vodní prostředí. Při troše štěstí tu můžeme objevit kosatec žlutý a daří se tu kriticky ohroženému druhu, vzácné vodní kapradině – nepukalce plovoucí.

V západní polovině území se nachází rybníky (Dolní, Prostřední a Horní), které skýtají vhodné stanoviště pro obojživelníky a vodní druhy ptactva. Na jejich místě se původně nacházel pouze největší z rybníků, který byl součástí zámeckého parku. V 70. letech dvacátého století byly vybudovány obě menší vodní nádrže, které sloužily především k odchovu rybí násady. Dolní a prostřední rybník jsou pro odchov násady kapra rybníkářsky využívány i nadále, horní nejmenší rybník má charakter tůň. V letech 1995 – 1996 byl proveden rozsáhlý průzkum lokality, který

prokázal výskyt zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin. Z živočichů je nejvýznamnější výskyt skokana krátkonohého, nejmenšího ze tří druhů našich zelených skokanů, měří 4 až 8 cm. Zadní nohy má relativně krátké, holeň je kratší než stehno. Zbarvení shora zelené s tmavými skvrnami, ze spodu většinou bělavé. Žije ve vodě nebo její bezprostřední blízkosti, zejména ve vlhkém prostředí se jí však příležitostně vzdaluje. Samečci skokana krátkonohého se v období páření zbarvují do žluta. Zejména přední polovina těla je v té době neskvřnitá a žlutá podobně jako ne zcela zralý banán, tzn. s nazelenalým odstínem. Toto zbarvení trvá relativně krátkou dobu. Při vydávání hlasu leží žáby na hladině s roztaženými nohama a z koutků úst se jim při jednotlivém zaskřehotání vychlipují párové rezonanční měchýřky, které hlas zesilují.

Podmínky pro reprodukci obojživelníků a vodních ptáků se jeví jako optimální díky přítomnosti rozměrných vodních ploch s rozsáhlým litorálním pásmem a osluněnou vodní hladinou. Z obojživelníků se zde mimo zmíněného skokana krátkonohého nachází čolek obecný, kuňka obecná, ropucha obecná, ropucha zelená, rosnička zelená, skokan hnědý, skokan zelený, z ohrožených druhů plazů ještěrka obecná, ještěrka živorodá, slepýš křehký, užovka obojková a z ptáků čáp bílý, krahujec obecný, ledňáček říční či lejskek šedý. Netopýři byli pozorováni zejména při okraji rybníka na straně k obecnímu úřadu a v okolí malých rybníčků. Jejich výskyt je zejména vázán na vodní prostředí a lesní okraje a pobřežní porosty, vyskytuje se zde netopýr vodní, rezavý a večerní. Z bezobratlých byl na území pozorován výskyt silně ohrožené vážky jasnoskvřené.

Ochranné pásmo přírodní rezervace tvoří okolní lesní porosty a louky, které jsou zimovištěm a potravinovou základnou pro spoustu živočichů. Součástí ochranného pásma je i zámecký park sloužící k rekreaci místních občanů. Přírodní rezervace je velice dobře přístupná po zpevněné cestě, doplněna odpočívadly u rybníků a láká k návštěvě a k procházkám, je vhodná i pro rodiny s malými dětmi. Poslechnout si takový velkolepý žabí koncert je zážitkem, na který budete jistě dlouho vzpomínat...

Lenka Peichlová

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

Od recyklace k čistotě ovzduší

Ekologická témata se v současné době objevují na předních příčkách společenských aktivit, a když se v září 2012 naskytla příležitost, aby se naše gymnázium ucházelo o certifikát „Světová škola“, byla to právě ekologie, k níž jsme se rozhodli obrátit. Nynější ředitel PhDr. Petr Šimek si vzpomněl na aktivitu bývalých studentů z roku 2007, kteří se rozhodli zmapovat množství a dostupnost kontejnerů na tříděný odpad v Havířově. Naše ambice však byly menší.

Rozhodli jsme se, že se zaměříme na osvětu v problematice třídění odpadu pro naše studenty. Problém ovšem byl v tom, že jsme k získání certifikátu mimo jiné potřebovali uspořádat místní akci, prostřednictvím níž jsme měli oslovit co nejširší okolí. Domluvili jsme se proto s organizátory „Dne Země“ na Magistrátu města Havířova a získali pro sebe vlastní stánek. A pak už šlo všechno jako po másle. Byl vytvořen velmi aktivní tým složený ze studentů a pedagogů, kteří se ochotně vzdělávali v problematice třídění odpadu, aby pak mohli na městské akci prostřednictvím rozmanitých her, opět vytvořených vlastními silami, seznámit s danou problematikou návštěvníky především ze základních škol. Ti si pak kromě nových vědomostí odnášeli také informační letáček, připravený našimi studenty. Výsledkem pro naše gymnázium bylo rozmístění kontejnerů na tříděný odpad v prostorách školy. S dalšími doklady o zařazení globálních rozvojových témat do výuky nám byl v červnu 2013 udělen vytužený certifikát „Světová škola“, který v České republice zaštiťuje Člověk v tísni, o.p.s. a ADRA, o.s.

Také v následujícím školním roce jsme chtěli pokračovat s ekologickou tematikou. Oslovili jsme Jana Nezhybu ze sdružení Arnika a z jednoho telefonátu se následně vyklubala spolupráce a projekt věnující se problematice znečištěného ovzduší v Havířově „Monitoring kvality ovzduší v Havířově“. Podstata projektu spočívá v užší spolupráci tzv. Ekotýmu, asi 22 studentů naší školy napříč ročníky, kteří pod vedením Jana Nezhyby a dvou pedagogů, Mgr. Adama Supíka a Mgr. Kateřiny Kyjovské, prostřednictvím pasivních vzor-

kovačů zajišťují vzorky ovzduší, které se budou následně analyzovat v odborných laboratořích. Pasivní vzorkovače jsou umístěny na školním balkoně a na balkoně jedné zapojené studentky. Sorpční houbičky, které jsou v pasivních vzorkovačích umístěny, se mění v intervalu 28 dní. Vzorkování začalo v dubnu 2014 a bude probíhat po dobu 12 měsíců. Členové Ekotýmu zároveň denně zaznamenávají meteorologické podmínky. V závěru se pak budou zabývat otázkou míry vlivu na znečištění prostředí ze strany velkých průmyslových podniků, malých znečišťovatelů a dopravy. Výsledky bychom rádi prezentovali v médiích, na školách a prostřednictvím publikačního materiálu. Aby ovšem nezůstalo jen u sběru dat, uskuteční se několik exkurzí do míst, která se zkoumanou problematikou úzce souvisejí.

V závěru článku se opět vrátím k celosvětové akci „Den Země“. Po naší loňské iniciativě nás Magistrát města Havířov oslovil, abychom se zapojili také do samotných příprav této akce. Obdobně jako v předchozím ročníku byl náš stánek zaměřen na potřebu třídění odpadu. Navíc byly naše aktivity rozšířeny také o pozorování

mikrosvěta. Prostřednictvím vizualizér, který zapůjčili vyučující biologie, si mohli účastníci prohlédnout zvětšené křídlo vážky, tělo pavouka, minerál, popř. rostlinu, kterou si návštěvníci přinesli. Studenti Ekotýmu podpořili svou práci také aktivitu sdružení Arnika, zaměřené na podporu ochrany životního prostředí.

Domnívám se, že jsme začali malými krůčky, pomalu, ale jistě jsme si naložili větší úkoly a cíle, které bychom rádi splnili, a zanechali tak za sebou kus práce, která by upozornila nejen naše nejbližší okolí na problémy, o nichž se hodně mluví, ale jejichž řešení je stále v nedohlednu.

Mgr. Kateřina Kyjovská,
koordinátorka EVVO
Gymnázium, Havířov – Město, Komenského 2, p.o.

Realizujeme projekt v grantovém programu Thing Big

Čtyři žáci Základní školy a gymnázia Vítkov se rozhodli v prosinci 2013 zapojit se se svým projektem „Má to smysl aneb Ekologie v praxi 2014“ do grantového programu „Thing Big“, vyhlášeného „Nadací Telefónica“ ve spolupráci s „Nadací rozvoje občanské společnosti“ a určeného pro mladé lidi ve věku 15-19 let, kteří chtějí získat praktické zkušenosti s řízením vlastního projektu a zároveň udělat něco prospěšného pro své okolí.

V lednu 2014 byl náš projekt Regionální hodnotící komisí programu Thing Big podpořen a 16. února prošli dva členové týmu vzdělávacím kurzem, vedeným lektory z „Prázdninové školy Lipnice“, který

byl zaměřen na rozvoj dovedností, potřebných k úspěšné realizaci projektu, jako jsou např. týmová spolupráce, komunikace v týmu a projektový management. Od února ve škole proběhl ve spolupráci se správními zaměstnanci školy monitoring produkce odpadu ve vybraných třídách, do nichž se na přelomu dubna a května za získané finanční prostředky pořídily víceúčelové odpadkové koše, vybavené informativními cedulemi o způsobu třídění odpadu a následně došlo také k proškolení jejich uživatelů.

Za projektový tým
Mgr. Miroslav Bučánek

Den Země na Sýkorce

Letos se naše Střední škola, Havířov-Šumbark, Sýkorova 1/613, příspěvková organizace, zapojila naplno do oslav spojených se Dnem Země. Slavilo se ovšem prací, které předcházela poměrně náročná příprava. S trochou nadsázky se dá říci, že z jednoho dne se nám rázem „vyklubal“ celý týden akcí upozorňující na dopady ničení životního prostředí. Mimo jiné jsme se účastnili exkurze v Trineckých železárnách, kde jsme byli seznámeni s jejich plánem ekologizace provozu, žáci prvních ročníků zhlédli film Architekt odpadu a rovněž jsme se zapojili do soutěže „Adam a Eva“, kterou pořádal Magistrát města Havířova, odbor školství a kultury.

Za nejzdařilejší považujeme dva projekty, a to Čištění řeky Lučiny a projekt Zelená věda.

Metodickou pomoc při úklidu Lučiny a jejích meandrů nám poskytl předseda Základní organizace ochránců přírody Lubomír Kminiak. Celkem 30 žáků druhého ročníku si 23. 4. 2014 navléklo rukavice a pustili se do nelehkého úkolu. Naštěstí nám přálo počasí, takže pneumatiky, plastové obaly, igelity, PET láhve a láhve od piva změnilly své působení. Žáci si na vlastní kůži zkusili, že vyčistit byt jen kousek řeky dá spoustu práce. Dokázali ale svému okolí a především sami sobě, že nejsou lhostejní k prostředí, ve kterém žijí. Touto akcí jsme se zároveň zapojili do soutěže „Ukličme svět“, kterou vyhlásil Český svaz ochránců přírody. Jedná se o fotografickou soutěž, ve které má být zachycena proměna místa před úklidem a po něm. Vše se má odehrávat v blízkosti vody. Zda se nám nějaké fotografie povedly, můžete posoudit sami.

Druhý projekt „Zelená věda“ se připravoval dlouhé měsíce předem ve spolupráci s Magistrátem města Havířov a ostatními organizacemi zabývajícími se ekologickou problematikou. Cílem tohoto projektu

bylo seznámit zábavnou formou žáky základních škol a širokou veřejnost s obnovitelnými zdroji energie. Žáci třetího ročníku oboru Elektrotechnika se zaměřili především na ukázkou využití slunečního záření a větrné energie. Ty nejmenší děti, ale i dospělí, si rádi postavili vodního lyžaře z fotovoltaické stavebnice. Poté bylo třeba ověřit jeho funkčnost projetím vytyčené trasy v malém bazénku. Ti nejmikrovnější odcházeli s drobnými dárky, ostatní se museli spokojit s malou sladkostí. Velký úspěch rovněž sklídila větrná elektrárna s fotovoltaickým panelem a neobvyklé modely solárních a vodíkových vozítek, které vyrobili naši žáci.

Rovněž plazma koule, kulové jiskřiště, tin can robot a potato clock zaujaly jak malé, tak velké návštěvníky našeho stanoviště. Nezapomněli jsme ani na ty, kteří se rádi pochlubí svou fyzickou zdatností. Na tyto návštěvníky čekalo staříčké šlapací kolo, pro tento účel oblečené v novém „kabátě“, který mu přichystali žáci na praxi. Cílem soutěže „Šlapací kolo jako blesk poletí“ bylo udržet napětí z dynamy šlapáním po stanovenou dobu. Rovněž i na tomto stanovišti byli všichni soutěžící odměněni.

Největší atrakcí pro děti z mateřských škol byl pak náš osel Fido. Podařilo se nám zajistit Equus asinus f. Domestica, o kterém se děti dozvěděly spoustu zajímavostí. Mohly si oslíka pohladit i nakrmit. Dá se říci, že po páté hodině odpolední jsme se všichni rozcházel s hřejivým pocitem dobře odvedené práce. Pouze osel Fido štípal svého majitele, aby tak vyjádřil svou nespokojenost nad tím, že dnes už jeho úloha končí a nejméně rok bude muset vydržet bez pohlázení malých obdivovatelů.

Mgr. Alena Chytilová
koordinátorka EVVO

Ohlédnutí za 5. ročníkem setkání koordinátorů EVVO

Rok 2013 se nesl v duchu vody, rok 2014 je mezinárodním rokem krystalografie. „Mezinárodní roky“ vyhlašuje od roku 1959 OSN s cílem upozornit na aktuální problémy na planetě Zemi. V rámci mezinárodního roku krystalografie budou probíhat akce za účelem zvyšování povědomí veřejnosti o vědě krystalografie a podpory výzkumu v této oblasti. Rok 2014 je zároveň rokem rodinných farem. Zde je cílem upozornit na možnosti rozvoje rodinných farem zaměstnáváním nejen své rodiny, ale i lidí z blízkého okolí, a tím přispět k uspokojování poptávky po práci a vyšší soběstačnosti venkova.

Účastníky 5. ročníku setkání koordinátorů EVVO přivítal v prostorách zastupitelstva MSK Daniel Havlík, náměstek hejtmána kraje pro oblast životního prostředí, a popřál jim mnoho úspěchů v aktivitách, které na školách koordinátoři EVVO realizují.

Pátý ročník se stal již tradiční akcí našeho kraje. Stejně jako v minulých letech se na přípravě setkání koordinátorů podílela předsedkyně Klubu ekologické výchovy Milada Švecová, která je odbornou garantkou seminářů. Nově se na organizaci setkání podílela Albrechtova střední škola z Českého Těšína, která v rámci dotačního programu MSK „Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro školní rok 2013/2014“ získala na toto setkání a další aktivity finanční podporu v celkové výši 75 tis. Kč. V rámci

projektu „Učíme se navzájem“ to byla druhá vzdělávací akce pro koordinátory EVVO. V období školních prázdnin se mohou koordinátoři těšit na třetí akci – třídní vzdělávací seminář pod názvem „Letní škola koordinátorů EVVO“.

Na setkání byly prezentovány také příklady manažerských dovedností v oblasti publicity a propagace školy. Koordinátoři si vyslechli také přednášku o přírodních zdrojích a hospodaření s nimi, o rodinných farmách a jejich úloze v současném zemědělství či o geologii ve vzdělávání – zajímavě, interaktivně a badatelsky. Tato témata, ale i další problematika, která se dotýká vyhlášených témat k mezinárodnímu roku, mají za úkol inspirovat školní koordinátory EVVO, aby prostřednictvím školních aktivit a akcí zvyšovali povědomí a posílání současného vzdělávání o ekologii.

Příkladem dobré praxe, jak zviditelnit školu, je zapojení se do zajímavého projektu, jakým je např. projekt EMISE. Ten na setkání prezentovali žáci Slezského gymnázia v Opavě a apelovali: „Chceme-li příznivější podmínky pro naše budoucí životní ovzduší, musíme začít jednat.“

Více informací o projektu EMISE naleznete na webových stránkách <http://emise.slezgymopava.cz>

Moravskoslezské EVVO listy - časopis pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu v Moravskoslezském kraji

Vydává: Moravskoslezský kraj, 28. října 117, 702 18 Ostrava, IČO: 70890692

Redakční rada: Mgr. Petr Strakoš, Mgr. Bc. Jana Harmanová, Ing. Enrico Gombala, Mgr. Alena Koubková, Mgr. Jana Vičková, RNDr. Radim Misiáček.

Povoleno MK ČR ev. č. E 20458. Tisk: PRINTO s.r.o., náklad 1500 ks. Grafika: Mgr. Andrea Pánková, andrea.pankova@post.cz

Vydáno: červen 2014. Časopis je neprodejný.

Příspěvky, dotazy a náměty zasílejte na adresu vydavatele nebo na e-mail: petr.strakos@kr-moravskoslezsky.cz.